

БЎЛАЖАК БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ ОЛИШ ИМКОНияТЛАРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА АКАДЕМИК МАСЛАҲАТЧИЛИКНИНГ ЎРНИ

А.Х.Эшқораев, М.Қ.Урозов, Қ.А.Эшқораев

Термиз давлат муҳандислик ва агротехнологиялар университети

Аннотация Мақолада кредит-модул тизимида бўлажак бошланғич синф ўқитувчиларининг мустақил таълим олиш имкониятларини ривожлантиришда академик маслаҳатчилик институтининг аҳамияти таҳлил қилинган. Академик маслаҳатчининг талабаларга таълим траекториясини танлаш, фан ва модулларни белгилаш, касбий қизиқишларини аниқлаш, мустақил таълимни режалаштириш ҳамда ўзлаштириш натижаларини баҳолашда кўрсатадиган ёрдами ёритилган.

Калит сўзлар: академик маслаҳатчи, кредит-модул тизими, мустақил таълим, таълим траекторияси, касбий қизиқиш, индивидуал ёндашув, диагностика, педагогик қўллаб-қувватлаш.

Кириш

Кредит-модул тизимида ўтиш олий таълим муассасаларида таълим жараёни субъектлари ўртасидаги муносабатларнинг мазмунига ҳам ўзгаришлар киритмоқда. Бундай тизимда талабага берилган танлаш имкониятларининг кенгайиши бир томондан унинг мустақиллигини оширса, иккинчи томондан тўғри қарор қабул қилиш учун методик ва ахборотий ёрдамга эҳтиёжни кучайтиради. Шу нуқтаи назардан академик маслаҳатчи фаолияти муҳим аҳамият касб этади.

Академик маслаҳатчи талабанинг таълим олиш жараёнида академик устози сифатида иштирок этиб, унинг шахсий ва касбий эҳтиёжларини инобатга олган ҳолда таълим траекториясини шакллантиришга ёрдам беради. Унинг асосий вазифаси талабанинг ўрнига қарор қабул қилиш эмас, балки унга тўғри қарор қабул қилиши учун зарур шарт-шароит ва ахборотни яратишдан иборат.

Бўлажак бошланғич синф ўқитувчиларининг мустақил таълимини ривожлантиришда маслаҳатчилик фаолиятини бир нечта йўналишда ташкил этиш мумкин. Биринчи йўналиш диагностика билан боғлиқ. Маслаҳатчи талаба билан суҳбат, анкета, ўз-ўзини баҳолаш ва бошқа диагностик воситалар орқали унинг қизиқишлари, қобилиятлари, касбий мақсадлари ва мавжуд билим даражасини аниқлайди.

Иккинчи йўналиш таълим траекториясини лойиҳалашдир. Талаба ўзининг касбий мақсадларини белгилаганидан сўнг, уларга эришиш учун қандай фанлар, модуллар, курслар ва мустақил ишлар зарурлигини аниқлайди. Маслаҳатчи эса ушбу жараёнда йўналтирувчи вазифани бажаради.

Учинчи йўналиш психологик-педагогик қўллаб-қувватлашдан иборат. Талаба таълим траекториясини мустақил белгилаш жараёнида турли қийинчиликларга дуч келиши мумкин. Бундай ҳолларда маслаҳатчининг ишонч, қўллаб-қувватлаш, тинглаш, тушуниш ва ҳамкорликка асосланган мулоқоти муҳимдир.

Тадқиқот материалларида келтирилган сўров натижалари ҳам академик маслаҳатчиликни такомиллаштириш зарурлигини кўрсатади. Масалан, сўралган маслаҳатчиларнинг 91 фоизи талабаларни асосан ахборот-таълим порталидаги маълумотларга йўналтиришини билдирган. Шунингдек, талабаларнинг 72 фоизи фан ва дастурларни мустақил танлашни қийинчилик сифатида қайд этган. Бу ҳолат маслаҳатчининг фақат ахборот етказувчи эмас, балки талабанинг индивидуал эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда таълимий қарорлар қабул қилишини қўллаб-қувватловчи мутахассис бўлиши зарурлигини кўрсатади.

Маслаҳатчининг фаолиятини такомиллаштириш учун махсус курслар ташкил этиш ҳам муҳим. Бундай курсларда кредит-модул тизимининг хусусиятлари, мустақил таълимни лойиҳалаш методикаси, талабаларнинг касбий ва шахсий сифатларини диагностика қилиш, маслаҳат бериш технологиялари, замонавий педагогик технологиялар ҳамда талабалар билан индивидуал ва гуруҳли ишлаш усуллари ўргатилиши мақсадга мувофиқ.

Шунингдек, маслаҳатчи талаба мустақил таълим траекториясини амалга ошириш жараёнини мунтазам кузатиб бориши ва зарур ҳолларда унга тузатишлар киритиш бўйича тавсиялар бериши лозим. Бунда назорат авторитар характерда эмас, балки ҳамкорлик ва рефлексия асосида ташкил этилиши самарали ҳисобланади.

Хулоса

Демак, академик маслаҳатчилик кредит-модул тизимида мустақил таълимни ташкил этишнинг муҳим педагогик механизми ҳисобланади. Маслаҳатчи талабанинг таълимий эҳтиёжларини аниқлаш, индивидуал траекториясини лойиҳалаш, касбий қизиқишларини ривожлантириш ва ўз фаолиятини баҳолашида муҳим кўмакчи вазифасини бажаради. Шу сабабли олий таълим муассасаларида маслаҳатчиларни махсус тайёрлаш, уларнинг касбий компетентлигини мунтазам ошириш ва маслаҳатчилик фаолиятини замонавий педагогик технологиялар асосида ташкил этиш зарур.